

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามแนว
วัฒนธรรมชุมชน กรณีศึกษาร้านแม่สาใหม่
ตำบล โป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน

นายชยุติ ผลชวนปัญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ประธาน ตั้งสิกบุตร

ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ประหยัด ปานดี

กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัญญาภัค โปรธานนท์ กรรมการ

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระเรื่องวัฒนธรรมชุมชนกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาร้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามแนววัฒนธรรมชุมชน และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามแนววัฒนธรรมชุมชน

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case study) โดยศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ตลอดจนการพูดคุยข้อมูลเบื้องต้นกับผู้รู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องในการศึกษาและการศึกษาภาคสนาม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการคุณภาพ ในลักษณะการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การทำสนทนากลุ่ม รวมทั้งการทำแผนผังและจัดบันทึกภาคสนาม โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและเรื่องราวของชุมชน กับกลุ่มตัวอย่างคือ ชาวแม่บ้านแม่สาใหม่ ซึ่งได้แก่ ผู้นำที่เป็นทางการ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน

ผู้นำพิธีทางความเชื่อ ตลอดจนผู้อาวุโส รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปดำเนินงานในชุมชนได้แก่ เจ้าหน้าที่มูลนิธิโครงการหลวงบ้านแม่สาใหม่ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย เจ้าหน้าที่กรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากทั้งเอกสารและภาคสนามแล้ว นำมาตรวจวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า แนะนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของบรรยายพรรณนา ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. ชุมชนมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามแนววัฒนธรรมชุมชน โดยพบว่า ชุมชนมีระบบการผลิตแบบกึ่งยังชีพ มีระบบความสัมพันธ์ทั้งในครอบครัว กลุ่มเครือญาติ ที่เห็นได้ชัดคือกลุ่มตระกูลแซ่ และชุมชนมีวิถีการดำเนินชีวิตเช่นเดียวกับชาวม้งทั่วไป คือมีระบบความเชื่อในลักษณะแบบพุทธผี ทั้งสามระบบนี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จึงทำให้เกิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามแนววัฒนธรรมชุมชนขึ้น

2. ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน มีปัจจัยภายนอกที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นภายในชุมชน ซึ่งปัจจัยภายนอกเหล่านั้นได้แก่ การดำเนินงานของรัฐ เช่น กรมประชาสัมพันธ์ มูลนิธิพัฒนาโครงการหลวง และกรมป่าไม้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงการร่วมกิจกรรมของชุมชนในกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน ได้แก่ กลุ่มเครือข่ายสิ่งแวดล้อมม้ง และสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกประการหนึ่งคือปัจจัยทางด้าน ระบบเศรษฐกิจ ระบบการปกครอง และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เข้ามาในชุมชน

Independent Study Title	Natural Resources and Environmental Management through Community Culture Approach : A Case Study of Mae Sa Mai Village, Pong Yang Sub district, Mae Rim District, Chiang Mai Province	
Author	Mr. Chayut Polchuanpanyo	
M.A.	Man and Environmental Management	
Examining Committee	Lect. Prasran Tangsikabuth	Chairman
	Assoc. Prof. Prayad Pandee	Member
	Asst.Prof. Asadang Polananon	Member

Abstract

The main proposes of the research were to study natural resource and environmental management through community culture approach and to study factors influencing the change of natural resource and environmental management through community culture approach.

This qualitative research was conducted in Maesa Mai Village, Pong Yang Sub-district, Mae Rim District, Chiang Mai Province. Sample groups involved ethnic people in the village, government agencies and Non-Governmental Organization (NGOs). The research data was collected through focus group discussions, participated and non-participated observations, formal and informal interviews. Descriptive and content analysis were employed to analyze those collected data.

The research results were as follows:

1. Maesa Mai community basically relied on semi-productivity system, strong kinship and value system in atheism. Those three components were mutually relevant and therefore created natural resource and environmental management by community culture approach in the community.

2. The external factors influencing to change the natural resource and environmental management in the community were apparently from the government authorities such as Public Welfare Department, Royal Project Foundation and Forestry Department as well as the community's participation in activities held by the Non Government Organization (NGOs). Moreover, economical, political and technological factors also influenced those community's changes.